

FELICE MASTROIANNI: Τετράδιο ἐνὸς Καλοκαιριοῦ — Ποιήματα γραμμένα στὴν Ἑλληνική — Ἀθήνα — Ἐκδόσεις Α. Καραβία 1975.

Ἡ ἐγγύεια καὶ τὸ ἑλληνικὸ πνευματικὸ ἦθος τοῦ Φοῖβου Λέληη συντέλεσε, νὰ ἐθλίψῃ στὴν «ΤΑΡΙΑ» τὸ ποιητικὸ τοῦτο βιβλίον τοῦ FELICE MASTROIANNI. Ὁ πρόλογος τοῦ βιβλίου, γραμμένος ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Φοῖβον Λέληη, σύντομος καὶ κατὰ τοιοῦτον ἔδαφος στὴν πληρέστερη ἀποκάλυψη ἐνοῦ ποιητῆ, κατὰφορτοῦ ἀπὸ τὸ καὶ πελοῦ καὶ ἀπὸ τὸ καὶ γνήσιον ἀσθητικὸ πνεῦμα τῆς ποίησης, καὶ ἀκόμα κατὰφορτοῦ ἀπὸ τὸ πνεῦμα μῆς καθαρῆς, μῆς ἀφθαρτῆς, παρθενικῆς, νεοελληνικῆς γλώσσας. Γιὰ τοῦτα καὶ μόνο αὐτὸς ὁ ποιητῆς, ὁ Ἐδύχιος Μαστρογιάννης, μπαίνει στὴν νεοελληνικὴ γραμματολογία, στὴν σειρά τῶν ἀλλοθινῶν ποιητῶν τῆς.

Δὲν εἶναι ἕως μόνο αὐτὰ. Στὸ «Τετράδιον ἐνὸς Καλοκαιριοῦ» αὐτὸς ποῦ ἀγαπᾷ τὴν ποίηση θὰ δικαιωθεῖ. Ἐπιπλὴν ἄλλη μὴ φοβῶ θὰ δεῖ τὸ θεῖον καὶ τὴν ἀποκαλιπτικότητα τῆς, τὴν ἀθώτητα καὶ τὴν ἀπελθότητα τῆς καὶ τὸ ἀσθημα μῆς ἄλλης ζωῆς, περισημῆς μῆς ἀπ' τῆς πρὸς παραχαλῶν μνησῶν, νοσταλγίας, ἀγάπης, ἀνάτασης τῆς ἁμορφίας τοῦ κόσμου καὶ μὰ καὶ μῆς κρημῆς, μὲς γυναιμῆς, ὀλίμης, ὅπου ἔχει τὴν αἴσθησιν ὅτι κάποιον περιμονεῖν κατὰ δραματικὸ τοῦ χωρησμοῦ ἢ τοῦ τέλους. Ἀναντιρροῦ καὶ στὴν ποίησιν τοῦ Ἐδύχιου Μαστρογιάννη ἔχομε ἀθθεντικὰ στοιχεῖα ζωῆς, καὶ ὅσοι σκέψης ἔχομε ὁ γράφων γιὰ τὴν πρῶτησιν τοῦ Η. Β. Πάσχου ἰσχύον καὶ γιὰ τὸ «Τετράδιον ἐνὸς Καλοκαιριοῦ».

Πρὸ πέρα πηγαίνοντας θεωρῶ ὅτι ὁ Ἐδύχιος Μαστρογιάννης μὲ τὴν ποίησιν τοῦ «Τετράδιου» ἀποτελεῖ περιστατικὸ μῆς ἀρχειμῆς πάλης τῶν θαρραλῶν γιὰ νὰ πάη ἡ ποίησιν στοὺς καταδικαίους τῆς δρώμενης, νὰ ἰσχυρῆσθῃ στὴ φῶσιν τῆς, σύντροφος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι κωδικοῦ τῆς ἀπὸ πλέγματα καὶ τὰ μεταδῆματα τῆς διανοῆς καὶ τῆς πολιτικῆς, ὅπου τὸ πρῶτον εἶναι αὐτὰ καὶ τὸ ὑπερῶν ὅσον πάντων καὶ πάντων ἐξῆμελλον εἶναι ἡ ποίησιν.

ΘΙΒΟΥ ΔΕΛΦΗ: Τὰ Ρόδα τοῦ Ἀπόλλωνα - ποιήματα—Ἡνίοχος - ποιήματα. Ἐκδόσεις Α. Καραβία - Ἀθήνα 1973.

Ἡ θετικὴ τοῦ Φοῖβου Λέληη εἶναι μαζοῦ. Ἐν ὅτι ταῖς αἰτίας λαπὸν αὐτῆς αἱ ἰδῶ σύντομα συμπεριφορῆς πάντων κριτικῆ αὐτῆς τῆς θετικῆς. Ἡ «ΤΑΡΙΑ» ἕως δὲν μπορεῖ νὰ λείψῃ ἀπ' τὸ χροῖος μῆς τοῦλάχιστον παρρησιαστικῆς ἐντὸν δὲν ἀνεμειχθέντων ποιητικῶν βιβλίων. Βιβλίον ἄρως σημαντικῶν γιὰ ὅσους ἀγαποῦν καὶ ἀναζητοῦν τὴν ποίησιν.

Βασικὴ παρατήρησις γιὰ τὴν ποίησιν τοῦ Φοῖβου Λέληη εἶναι ὅτι, κινώντας ἀπὸ ἀληθινὸ καὶ γνήσιον ποιητικὸ ἔνστικτον, δὲν ἀκούραται τὴν τέχνην τὸν σὲ δεκανίκια ὅπως μεθόδου ἢ τροχῶν ἢ τεχνικῆς σχολῆς θὰ μποροῦσι νὰ αἰ κινεῖται, ὅπου αὐτὰ μόνον προβλήματα καὶ φιλοσοφία δημιουργοῦν καὶ λιγότερον ἀσθητικὴ ἀποτελέσματα. Ἐδῶ ἔχομε μόνον τὴν ἀνεμειχτικὴ καὶ ἀπονηρευτὴ ποίησιν ἔμπνευσης, στὴν ἀπλή καὶ φυσικὴ συμπλοκὴ ὁραίων ἀσθητικῶν καὶ ὁραίων καὶ ἀληθινῶν στοιχησμοῦ, ὅπου τὸ μόνον ποῦ μπορεῖ νὰ ἐπιποθεῖ εἶναι ὅτι ἰδῶ ἔχομε μόνο ἑλληνικὸ τρόπο ἡ ἑλληνικὴ σχολὴ ποίησης. Παράθεσις διευκρινιστικῆς τῆς ποίησης θὰ ἦταν ἀσκαρῆ, ἴσως καὶ μὴ τελεσφόρα, γιὰ στήριγμα αὐτῆς τῆς συγκροτημένης θέσης τῶν σημειώσεων. Ὁ πειρασμὸς ὅμως δὲν ἀφήνει τὸν γράφοντα νὰ σιωπήσῃ τοῦλάχιστον γιὰ κείνα τὰ ἐπιγραφηματικὰ ποιήματα τῶν «Ρόδων τοῦ Ἀπόλλωνα» ὅπως παραδειγματικὰ, Βάραθος: «Καὶ ζωντανὸν καὶ πεθωμένον μὲς αὐτὸ βράδιον», καὶ ἑμπερὶ μῆσα ἀπὸ βράδιον τοῦ ἡλίου» ἢ ὁ Ἄγγελος: «Ὁ ἄγγελος μῆς εἶναι οἱ μῆρες μῆς—σὲ μίαν ἀτέλειωτην σειράν βελόνων, ποῦ δὲν ἔχουν τὸ λογιῶν τοῦ ποιητοῦ λόγου καὶ τὸν δῶ βιβλίον, κατὰστικτὸν ἀπὸ τίποτα ἀσθητικῆς δομῆς.

Ἐὰν διῆτερον καίριον στοιχεῖον καὶ αὐτὰ δύο βιβλία, πότερον ὅμως τῶν «Ἡνίοχος», εἶναι μὴ ἀξιοῦν τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦσιν ἰσομοῦ μὲ τὰ τοιαῦτα βασανιστικά, μὲ τὸ τοιαῦτο ἔχει ζωῆς. Στὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ ἐκκαθαριστῆ ἡ διαφορά αὐτῆς τῆς ποίησης ἀπ' τὴν ἄλλη τὴν πολλήν, ποῦ κινεῖται αὐτὸς ἀλλοθινῶν τῆς διῆτερον σύγχρονης κουλτούρας—δηλαδὴ πρῶτα γιὰ κείνη κίερος ποῦ μπαίνει ἄρως ἀπὸ φορῆσιν παρρησιαστικῆς καὶ χαλῶν καὶ σὲ βελόνων ἀπὸ δρομα κάποιος παρρησιαστικῆς—καὶ ὅπου αὐτὴ ἡ ἄλλη ποίησιν ἢ πολλὴ κατακρηματίζει τὸ αὐτοῦσιν, βαλόντι τὸ φυσικὸ τὸ μῆσα τοῦ ἀνθρώπου, γιὰ νὰ ἐπιποθεῖ μὴ μεγαλοστομία—δηθῶν ὅπου αὐτὸ ποίημα—γιὰ νὰ γελᾶν οἱ μέλλοντες ποῦ ἔρχονται. Ἀλλ' ὁ Φοῖβος Λέληης λέει: «Ὁ Ἡνίοχος ἀσκαρῆ κρατᾷ αὐτὰ χροῖα τὰ ἴδια. Τὰ περριμῆνα μῆς κινεῖται. Κι ὁ μῆς μὴ ἀκούρατικῆ προσδοκίᾳ φοιτῶς μῆς καλεῖ συντροφιστικῆς, ἢ ἔργονα τὰ δεικνῶν, τὰ λογιῶν μὲν ἔργονα—καὶ τὸ χωρὶ γιὰ σὲ—γιὰ νὰ πρῶτα ἀπ' τὸ σκοτεινὸν σὲ φρενῶν», ἢ ἔργονα αὐτῆς ἡ μορφῆ μου, τὰ παλλὰ μου, ἢ κρημῆ μου ἀπ' τὴν ὀμίχλη, Ἄγνωστο μου, ζῆτος τὸ φυσικὸν σου ξημέρομα...» καὶ «Τὰ ἔργονα ὁ κόσμος καὶ τὸ τοιαυτῶν».

Πολλὸ σύντομον εἶναι ὅσα εἰπῶσαν. Ὁ γράφων ὅμως γνωρίζει ὅτι ἡ αὐτονομία τῆς ποίησης τοῦ Φοῖβου Λέληη δὲν ζῆται περριμῆτα.

Α. Πασχαλάς